EVROPSKÝ PARLAMENT 2009 - 2014

Dokument ze zasedání

A7-0462/2013

16. 12. 2013

ZPRÁVA

o inteligentní specializaci: vytváření sítí excelence pro řádnou politiku soudržnosti
(2013/2094(INI))

Výbor pro regionální rozvoj

Zpravodaj: Hermann Winkler

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....11

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU 15

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o inteligentní specializaci: vytváření sítí excelence pro řádnou politiku soudržnosti (2013/2094(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na její hlavy XVII, XVIII a XIX,

– s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999[1],

– s ohledem na rozhodnutí Rady 2006/702/ES ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost[2],

– s ohledem na své usnesení ze dne 5. července 2011 o páté zprávě Komise o soudržnosti a o strategii politiky soudržnosti po roce 2013[3],

– s ohledem na své usnesení ze dne 23. června 2011 o současné situaci a budoucí součinnosti mezi EFRR a ostatními strukturálními fondy v zájmu větší účinnosti[4],

– s ohledem na své usnesení ze dne 7. října 2010 o regionální politice a politice soudržnosti EU po roce 2013[5],

– s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2010 o přispění politiky soudržnosti k dosahování cílů Lisabonské strategie a strategie EU 2020[6],

– s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2010 o provádění součinnosti fondů na podporu výzkumu a inovace v nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a sedmém rámcovém programu pro výzkum a rozvoj ve městech a regionech a také v členských státech a v Unii[7],

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady předložený Komisí dne 6. října 2011 o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 (COM(2011)0615),

---

[1] Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 25
[2] Úř. věst. L 291, 21.10.2006, s. 11.
[3] Přijaté texty, P7_TA(2011)0316.
[4] Přijaté texty, P7_TA(2011)0286.
[5] Úř. věst. C 371 E, 20.12.2011, s. 39.
[6] Přijaté texty, P7_TA(2010)0191.
[7] Úř. věst. C 161 E, 31.5.2011, s. 104.

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady předložený Komisí dne 6. října 2011 o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006 (COM(2011)0614),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2010 nazvané „Stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020: Unie inovací“ (COM(2010)0546),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 9. listopadu 2010 nazvané „Závěry páté zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti: budoucnost politiky soudržnosti“ (COM(2010)0642),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2010 s názvem „Příspěvek regionální politiky k inteligentnímu růstu v rámci strategie Evropa 2020“ (COM(2010)0553),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. března 2010 nazvané „Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“ (COM(2010)2020),

– s ohledem na pokyny Komise z března 2012 nazvané „Pokyny k výzkumným a inovačním strategiím pro inteligentní specializaci (RIS 3)“,

– s ohledem na zprávu OECD o „růstu v regionech poháněném inovacemi: úloha inteligentní specializace“ z prosince 2012,

– s ohledem na svou studii z prosince 2012 nazvanou „Předběžné podmínky v politice soudržnosti“, zadanou generálním ředitelstvím pro vnitřní politiky,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. března 2013 nazvané „Stav Unie inovací v roce 2012 – Urychlit změnu“ (COM(2013)0149),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 13. září 2013 nazvané „Hodnocení výsledků v oblasti inovací v Evropě: na cestě k novému ukazateli“ (COM(2013)0624),

– s ohledem na článek 48 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro regionální rozvoj (A7-0462/2013),

A. vzhledem k tomu, že EU musí zejména v této době hospodářské, finanční a sociální krize zvýšit úsilí o dokončení Unie inovací a vytvoření udržitelného hospodářského růstu a že prostředky, které k tomu má k dispozici, jsou v důsledku napjaté rozpočtové situace v mnoha členských státech a regionech, ale i na úrovni EU omezené, a je tedy třeba je vynakládat obzvláště účinně;

B. vzhledem k tomu, že „strategií pro inteligentní specializaci“ se rozumějí vnitrostátní nebo regionální inovační strategie, které stanoví priority pro vytvoření konkurenční výhody vybudováním vlastních výzkumných a inovačních kapacit, jež budou odpovídat potřebám podniků a jejichž cílem bude koherentně reagovat na nové příležitosti a vývoj na trhu a současně zabránit zdvojování a tříštění úsilí, a které mohou mít podobu celostátního nebo regionálního strategického politického rámce pro výzkum a inovace nebo do něj

mohou být zahrnuty[1];

C. vzhledem k tomu, že podpora výzkumu, vývoje a inovací je jedním z cílů politiky soudržnosti, pro něž platí povinné tematické zaměření v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) pro období 2014–2020;

D. vzhledem k tomu, že členské státy mají v programovém období 2014–2020 poprvé povinnost navrhnout strategii výzkumu a inovací, s jejíž pomocí by měly být posíleny inovační schopnosti regionů a účinněji koordinovány výdaje v oblasti výzkumu, vývoje a inovací[2];

E. vzhledem k tomu, že by se přitom regiony měly zaměřit na několik málo prioritních oblastí, které by zohledňovaly jejich individuální silné a slabé stránky, a že by měly řídit směřování inovací tak, aby udržitelně podporovaly nebo obnovovaly regionální hospodářství;

F. vzhledem k tomu, že regiony mají strategii pro inteligentní specializaci vypracovat na základě kritické sebeanalýzy a v úzké spolupráci s občanskou společností a zúčastněnými stranami, k nimž patří výzkumná centra, univerzity a vysoké školy, a zvláště podniky[3];

G. vzhledem k tomu, že smyslem této strategie je maximalizovat součinnost veškerých nástrojů a investic v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, a především posílit součinnost mezi programem Horizont 2020 a strukturálními fondy, s cílem překlenout rozdíly v míře inovací mezi regiony;

H. vzhledem k tomu, že regiony by měly rovněž vypracovat investiční plány využití všech finančních prostředků dostupných na regionální, vnitrostátní a evropské úrovni pro oblasti výzkumu, rozvoje a inovací a také by měly uvést, jak podněcovat soukromé investice a jak tyto investice využívat při provádění priorit Unie v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v následujících letech;

I. vzhledem k tomu, že souhrny těchto strategií, nebo alespoň plánů jejich provádění, by měly být zahrnuty v dohodách o partnerství a operačních programech;

J. vzhledem k tomu, že pokud tyto podmínky nebudou splněny, může Komise průběžné platby EFRR na tematický cíl posilování výzkumu, vývoje a inovací zadržet;

K. vzhledem k tomu, že regionální politika je co do povahy správy víceúrovňová, a regiony by tudíž měly mít při určování modalit naplňování předběžných podmínek značnou pružnost;

L. vzhledem k tomu, že by se regiony měly nejen více vnitřně integrovat, ale musí také posílit vzájemnou spolupráci, aby se staly konkurenceschopnějšími v celosvětovém

[1] Článek 2, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.
[2] Příloha V tabulka 1, Předběžné podmínky, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.
[3] Viz definici strategie pro inteligentní specializaci, čl. 2 odst. 2 bod 2b (nový), legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.

měřítku;

Obecné poznámky

1. uznává, že strategie pro inteligentní specializaci je dynamickým a dlouhodobým procesem, jehož účastníci se neustále učí nové věci a jenž by měl pokračovat i v příštím programovém období a dále;

2. domnívá se, že kromě splnění předběžných podmínek může mít vypracování této strategie pro regiony značné střednědobé a dlouhodobé výhody, pokud jde o účinnost jejich výzkumu, vývoje a inovací, neboť přinese koordinovaný přístup a zvýšená pozornost bude věnována jejich potenciálu pro inovace;

3. žádá každý region, aby tuto strategii nevnímal pouze jako zákonnou povinnost, ale i jako příležitost; žádá proto všechny regiony a členské státy, aby s přípravou své strategie pro inteligentní specializaci intenzivně pokročily, pokud již tak neučinily, a aby neriskovaly, že z důvodu neexistence takovéto strategie dojde při získávání finančních prostředků EU na příslušné operační programy k prodlevám;

4. uznává, že regiony potřebují informace, a zdůrazňuje proto význam poradenství a podpory, které poskytují GŘ REGIO, GŘ RTD a další příslušná generální ředitelství a platforma v Seville[1], a požaduje další zintenzivnění těchto činností; žádá všechny regiony, aby tuto platformu více používaly; podporuje uspořádání široce pojatých místních kampaní zaměřených na rozšiřování informací o strategii pro inteligentní specializaci, aby se do ní mohly zapojit i zúčastněné strany a občanská společnost;

5. vyzývá Komisi, aby podpořila regiony při efektivním vytváření plánovaného monitorovacího systému se smysluplnými ukazateli, a zejména aby poskytovala údaje, na jejichž základě bude možné provádět celoevropská a mezinárodní srovnání;

„Správné“ priority

6. zdůrazňuje, že mezi regiony jsou značné rozdíly, pokud jde o jejich úroveň rozvoje, a že jejich silné a slabé stránky se mezi sebou výrazně liší; proto regiony vyzývá, aby si řádně zvolily své vlastní kroky a zaměřily se přitom na posílení svých regionálních charakteristik, potenciálu a konkurenčních výhod, namísto aby jednoduše kopírovaly úspěšné strategie jiných regionů;

7. zdůrazňuje, že regiony sice mohou usilovat o průkopnickou roli při prosazování nových technologií za účelem otevření nových trhů, avšak také mohou stavět na stávajících znalostech, dovednostech a schopnostech v souvisejících činnostech, pokud je tam přenos znalostí nejintenzivnější (tzv. „související rozmanitost“), a tudíž diverzifikovat;

8. zdůrazňuje, jak důležité je v rámci posilování regionálních ekonomik nezaměřovat se pouze na jednotlivé oblasti s konkurenčními výhodami, ale vytvořit hodnotový řetězec, který by spojil všechny etapy vývoje a produkce, od základního výzkumu přes aplikovaný výzkum a přenos technologií až po specifické využitelné produkty a zakládání

[1] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home.

nových podniků;

9. vybízí regiony, aby investovaly do činností překračujících hranice jednotlivých odvětví a technologií, jež mohou mít průřezové účinky v rámci celého regionálního hospodářství, aby mohla k vytváření růstu a pracovních míst přispívat a současně z nich mít prospěch co nejrůznorodější škála podniků; vybízí v tomto ohledu regiony, aby především využívaly a podporovaly potenciál všech typů malých a středních podniků – definovaných jako mikropodniky a malé a střední podniky[1] –, které působí jako regionální motory inovací, a mají proto pro hospodářství každého regionu zásadní význam;

10. zastává názor, že regiony by měly při výběru priorit kromě posilování inovačních systémů v zájmu větší konkurenceschopnosti a vytváření přidané hodnoty také podnikat kroky k řešení společenských výzev, jakými jsou nezaměstnanost, chudoba, energetická bezpečnost a demografická změna;

11. vyzývá regiony, aby se nesoustředily pouze na technologické inovace, ale aby při vytváření strategií vycházely z co nejširšího pojetí inovace; doufá, že nebudou brány v úvahu pouze technologicky nejvyspělejší inovace, ale také technologicky méně vyspělé inovace a inovace jiné než technologické povahy, například optimalizace procesů a organizační transformace; v této souvislosti poukazuje zejména na sociální a environmentální inovace; zdůrazňuje, že cílem inovačních strategií by měla být stimulace inovativních postupů;

12. uvědomuje si, že stanovování priorit je pro regiony citlivý proces; domnívá se proto, že zavedení systému přezkumu by poskytlo regionům příležitost své strategie přehodnotit; domnívá se, že klíčovými faktory pro úspěch strategie pro inteligentní specializaci, které snižují riziko chyb, k nimž může při stanovování priorit dojít, jsou počáteční výběr smysluplných ukazatelů zaměřených na výsledky a kvalita přínosu zúčastněných stran;

Těsnější zapojení subjektů v rámci regionů

13. domnívá se, že rozhodující vliv na úspěch strategie pro inteligentní specializaci bude mít kvalita spolupráce správních orgánů s příslušnými subjekty v regionech, která rovněž výrazně sníží riziko pochybení při stanovování priorit;

14. zdůrazňuje přitom význam konzultací s podniky, zejména malými a středními, protože „inovační vize“ bude úspěšná jen tehdy, pokud mají podniky odpovídající potenciál k jejímu uskutečnění;

15. zdůrazňuje, že je třeba přehodnotit a případně rozšířit všechny stávající konzultační postupy a cílové skupiny, aby se zabránilo ztrátě budoucích hnacích sil inovace; považuje za velice důležité zapojení budoucích podnikatelů;

16. jasně říká, že při vytváření společné vize je z důvodu odpovědnosti a zvyšování povědomí zásadně důležité co nejtěsněji zapojit místní a regionální tvůrce politik,

[1] Doporučení Komise ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků (2003/361/ES).

univerzity, výzkumná a inovační centra a podniky a občanskou společnost a sociální aktéry;

17. zdůrazňuje důležitou úlohu, kterou má při předávání znalostí úzká spolupráce uvnitř znalostního trojúhelníku, např. v rámci Evropského inovačního a technologického institutu či regionálních center a uskupení zaměřených na inovaci; v této souvislosti zdůrazňuje význam investování do lidského potenciálu;

18. žádá veřejné i soukromé zúčastněné strany, aby využívaly řadu možností financování těchto činností, které nabízí EFRR na období 2014–2020, včetně podpory zřizování regionálních inovačních inkubátorů a rozvíjení vazeb a součinnosti mezi univerzitami, dalšími výzkumnými zařízeními a zařízeními vyššího vzdělávání, inovativními a kreativními podnikateli a podniky a poskytovateli podpůrných služeb pro podniky a investory, např. v případě tvůrčího a kulturního průmyslového odvětví;

19. zastává názor, že pro tento proces je zapotřebí, aby fungovaly náležité struktury a účinná správa a aby správní orgány a ministerstva zavedly kulturu spolupráce mezi sebou navzájem i ve vztahu k podnikům a dalším subjektům; vyzývá regionální a celostátní rozhodovací orgány a úřady, aby modernizovaly své vnitřní postupy v souladu s potřebami nového „procesu rozvoje podnikavosti“, a obzvláště aby navazovaly s příslušnými aktéry intenzivnější dlouhodobý dialog; vybízí malé a střední podniky, zejména v regionech s vysokým podílem těchto podniků, aby spolupracovaly prostřednictvím vhodných platforem, a posílily tak svou úlohu v procesu inteligentní specializace; doporučuje, aby bylo v případě nutnosti využito k posílení správních orgánů a zúčastněných stran zdrojů dostupných pro budování kapacit;

20. domnívá se, že všem dotčeným orgánům a aktérům na regionální úrovni by měla být v případě nutnosti nabídnuta kvalitní odborná příprava a semináře zaměřené na otázky týkající se přípravy a provádění strategií pro inteligentní specializaci;

Dosažení součinnosti mezi programy podpory

21. vítá úspěchy, kterých Komise a zákonodárné orgány EU dosáhly ve snaze zdokonalit prostředí pro součinnost mezi evropskými strukturálními a investičními fondy (ESIF) a dalšími programy EU, jako je COSME, a zejména Horizont 2020, a to například prostřednictvím harmonizace sazeb nebo kombinovaného financování[1];

22. naléhavě vyzývá regiony, aby plně využívaly veškeré možnosti financování, spolupráce a investic, včetně shora i zdola prováděných opatření[2], a podporovaly tak součinnost mezi fondy ESIF a programem Horizont 2020 a tím odstranily rozdíly v míře inovací mezi regiony;

23. vyzývá v tomto ohledu ty regiony, které zaostávají, pokud jde o budování výzkumné

[1] Čl. 55 odst. 8 a článek 57, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA-PROV(2013)0482, článek 17a, legislativní postup 2011/0401(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0809, přijaté texty, P7_TA(2013)0499, a článek 31, legislativní postup 2011/0399(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0810, přijaté texty, P7_TA(2013)0500.
[2] Příloha I bod 4.3.2., legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty P7_TA-PROV(2013)0482.

infrastruktury a kapacit, aby podporovaly spolupráci se špičkovými výzkumnými institucemi v podobě vytváření týmů či partnerství pro excelenci, což jim v budoucnosti umožní si samostatně vybudovat centra excelence, jež přinesou prospěch celému regionálnímu hospodářství;

24. vyzývá regiony, aby v rámci strategie důkladně zvážily otázku, jak přilákat investice v soukromém sektoru, jelikož v tomto odvětví stále existuje značný prostor pro zvýšení investičního potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace;

25. vyzývá všechny regionální a vnitrostátní subjekty, které odpovídají za koncipování a provádění strategie RIS 3, plánu Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury (ESFRI), fondů ESIF a programu Horizont 2020, k užší spolupráci při plánování a koordinaci a případnému rozvoji odpovídajících struktur[1], které propojí různé úrovně veřejné správy; vybízí členské státy, aby si vyměňovaly osvědčené postupy týkající se těchto struktur;

26. v zájmu vytváření synergií vyzývá GŘ REGIO a GŘ RTD, aby i nadále usilovala o zajištění vzájemné slučitelnosti programů; zdůrazňuje, že je třeba poskytovat vnitrostátním a regionálním orgánům společnou podporu, jež by jim pomohla při koncipování a provádění jejich příslušných strategií; očekává, že GŘ REGIO a GŘ RTD posílí v tomto ohledu svou spolupráci, a to zejména tak, že vydají pro zúčastněné aktéry pokyny;

27. vítá veškeré úsilí o rozšiřování poradenských služeb; zastává názor, že by bylo přínosné, aby byli do této výměny vhodným způsobem zapojeni také případní příjemci prostředků z programu Horizont 2020 a příslušná kontaktní místa;

Úzká spolupráce regionů: vnější rozměr

28. vyzývá regiony, aby nejen zlepšily své vnitřní vazby mezi vzdělávacími a výzkumnými zařízeními, podniky a správou, ale aby také vytvářely spojenectví s ostatními regiony a obohatily tak svůj vlastní hodnotový řetězec;

29. zdůrazňuje, že rozvoji příležitostí napomůže, když dojde k navázání úzké spolupráce mezi partnery znalostního a inovačního společenství v regionech a orgány a organizacemi zapojenými do navrhování a vytváření strategií pro inteligentní specializaci, jak je popsáno v příloze IV dokumentu COM(2011)6015, 2011/0276 (COD), C7-0335/2011, včetně partnerství s regiony, v nichž sídlí existující nebo potenciální střediska společného umístění, jako jsou např. regionální prováděcí a inovační společenství;

30. považuje za zásadní, aby regionální strategie specializace přispívaly k vytváření nových evropských sítí excelence v řadě odvětví, a napomáhaly tak posilování konkurenceschopnosti a mezinárodního profilu Evropské unie;

31. domnívá se, že z regionální spolupráce by mohly mít díky přenosu znalostí a technologií mimořádný prospěch jak regiony samotné, pokud jde o výkonnost jejich místního

[1] Příloha I bod 4.3.2.b, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty P7_TA-PROV(2013)0482.

hospodářství, tak i EU jako celek; upozorňuje v tomto ohledu na příklady velmi úspěšné spolupráce, např. v rámci iniciativy „Regiony znalostí“;

32. bere na vědomí, že mnoho regionů se obává nevyhnutelného úsilí spojeného se složitými požadavky na analýzu a koordinaci; vybízí regiony, aby využívaly možnosti nabízené zákonodárcem, díky níž může být až 15 % financování programu investováno mimo programovou oblast[1];

33. poukazuje na skutečnost, že pohraniční oblasti se často potýkají se stejnými problémy na obou stranách hranice, neboť mají společné územní charakteristiky; vyzývá Komisi, členské státy a místní a regionální orgány, aby za pomoci finančních prostředků EU na meziregionální spolupráci vypracovaly přeshraniční strategie pro inteligentní specializaci a vytvořily přeshraniční uskupení;

34. vítá možnosti, které nabízí v oblasti územní spolupráce společný strategický rámec[2]; vítá také každý další způsob internacionalizace „v malém měřítku“, který uskuteční regiony a subjekty jednající jejich jménem;

35. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a členským státům.

[1] Čl. 60 odst. 2, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA-PROV(2013)0482.
[2] Příloha I bod 7.2, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA-PROV(2013)0482.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

I. Politické souvislosti zprávy:

V době hospodářské recese, a tudíž omezených rozpočtových prostředků, jakož i stále ostřejší celosvětové hospodářské soutěže je pro EU naprosto rozhodující trvale zlepšovat své inovační schopnosti.
Ze zkušeností víme, že investice EU obecně, a tedy i v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, bez celkové komplexní strategie často nepřinesly žádoucí výsledky: poskytovaná podpora měla příliš široké zaměření, politická rozhodnutí byla příliš vzdálena konkrétním místním situacím a subjekty a správní orgány byly příliš málo propojeny. Vzhledem k napjaté rozpočtové a hospodářské situaci již není možné nadále poskytovat širokou podporu v mnoha oblastech, jež spolu často nesouvisejí, a rozptylovat tak prostředky. Do budoucna se proto musí zvláštní pozornost věnovat volbě cílů, jimž bude podpora poskytována. Rozhodující význam při tom bude mít účinná spolupráce všech subjektů na všech úrovních.

Zákonodárný orgán stanovil 11 tematických cílů („tematické soustředění“) a nejrůznější předběžné podmínky, aby zajistil, že strukturální fondy budou v budoucnu využívány účinněji. Aby regiony napříště získaly pro tematický cíl č. 1 finanční prostředky z fondu EFRR, musí investice do výzkumu, vývoje a inovací provádět na základě tzv. „strategií inteligentní specializace“ (S3). Vypracování takové strategie bude nutným předpokladem (předběžnou podmínkou) pro získání finančních prostředků z fondu EFRR pro oblast výzkumu, vývoje a inovací v programovém období 2014–2020.

II. Právní rámec strategie RIS 3

Pokud vnitrostátní nebo regionální výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci nebude vůbec přijata nebo v době schvalování operačních programů nebude k dispozici žádný akční plán, jenž by zajistil její provedení do roku 2016, nebudou z fondu EFRR pro tematický cíl výzkumu, vývoje a inovací vyplaceny žádné finanční prostředky[1].

Kromě toho je třeba splnit tyto podmínky:

- Základem musí být tzv. analýza silných stránek, slabin, možností a hrozeb (SWOT), aby se prostředky soustředily na omezený počet výzkumných a inovačních priorit.
- Součástí strategie jsou opatření na podporu soukromých investic v oblasti výzkumu a inovací.
- Její součástí je systém kontroly a dohledu[2].
- Členské státy zavedou rámec, který specifikuje dostupné rozpočtové prostředky pro oblast výzkumu, vývoje a inovací, včetně víceletého plánu v souvislosti s předními projekty EU (Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury, ESFRI).

[1] Příloha V, graf 1, Předběžné podmínky, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615.
[2] Příloha V, graf 1, Předběžné podmínky, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615.

Zákonodárný orgán EU se právě chystá uzavřít jednání. Regiony se v současnosti nacházejí v rozhodující fázi plnění podmínek pro poskytnutí podpory na období 2014–2020. Členské státy a regiony již několik měsíců projednávají obsah dohod o partnerství a operačních programů s Komisí. Již nyní se kromě příležitostí ukazují i první výzvy, které tento nový náročný proces zúčastněným stranám přináší. Zpráva obsahuje první prozatímní bilanci a různým subjektům adresuje příslušné výzvy týkající se provádění programů v nadcházejícím programovém období 2014–2020 a poté.

III. Rozhodující prvky strategie z hlediska zpravodaje

a) „Správné“ stanovení priorit v rámci širokého pojetí inovace

Inteligentní specializace znamená, že region s ohledem na své silné stránky a komparativní výhody stanoví priority, na které se má zaměřit podpora v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Přitom je třeba vzít v úvahu rovněž všechno, co již je k dispozici.

Stanovování priorit v sobě však skrývá i rizika. Mohlo by se stát, že region vsadí na „špatného koně“: například trh by se mohl vyvíjet jinak, než se předpokládalo, nebo by mohla velká část regionálních hospodářských subjektů začít zaostávat. K něčemu takovému nesmí dojít.

Každý region je jiný, nicméně strategie inteligentní specializace nabízí příležitosti všem. Některé regiony jsou inovačními průkopníky, například v oblasti klíčových technologií. Pro mnoho jiných regionů by mohla ta „správná cesta“ spočívat například v nalezení a podporování takzvané „související rozmanitosti“. Lze to uskutečnit prostřednictvím investic do technologií, výrobků a služeb, které souvisejí s účinnými technologiemi a oblastmi působnosti, jež jsou v daném regionu již zavedené, neboť tehdy dochází k nejúspěšnějšímu šíření znalostí. Rovněž se využívá regionální kapacita vědomostí a schopností, pozornost se zaměřuje na oblasti s přidanou hodnotou pro hospodářství a otevírají se tak nové trhy.

Ideální je zaměřit úsilí na činnosti, které překračují rámec odvětví či oblast technologie a jež vyvolají horizontální účinek v celém (regionálním) hospodářství, včetně malých a středních podniků („průřezové účinky“). Regiony by přitom měly brát v potaz řešení společenských výzev, jako je zdravé stárnutí, demografická změna, transformace energetiky nebo oživení průmyslu.

Z těchto úvah je tedy zcela zřejmé, že by strategie měla vycházet z širokého pojetí inovace. Regiony nesmí ulpívat na chápání inovace v technologickém smyslu, ale musí brát v úvahu také „skrytou inovaci“ a sektory s nenáročnými („low-tech“) nebo žádnými technologiemi („non-tech“).

b) Těsné propojení všech příslušných subjektů

Spolupráce subjektů v oblasti výzkumu a vzdělávání a podniků, jak mezi sebou navzájem, tak i se správními orgány, musí podle názoru zpravodaje získat zcela novou kvalitu; je to stěžejní bod úspěšné strategie.

Rozhodující význam při tom má spolupráce s podniky, zejména malými a středními, aby se

zjistilo, zda podnikatelský potenciál daného regionu odpovídá prioritám. Pokud by podniky nedokázaly stanovené priority – například spočívající v konkrétních technologiích – naplnit, znamenalo by to, že priority nebyly pro daný region určeny správně. Kromě toho je důležité znát potenciál podniků také s ohledem na pozdější účast na programu Horizont 2020.

Podle názoru zpravodaje je důležité rovněž prověřit zaběhnuté způsoby konzultování a nepodstupovat riziko, že bude promeškán nový vývoj v oblasti inovací. Vyžaduje to také moderní smýšlení orgánů při jednání mezi sebou navzájem i s příslušnými subjekty.

c) Zvláštní pozornost věnovaná případnému dosažení součinnosti mezi veškerými možnostmi podpory na všech politických úrovních

Strategie by měla zajistit, aby různé regionální, vnitrostátní a evropské koncepce a prostředky měly účinky součinnosti a kromě toho aby přinesly další pobídky k investicím místních, regionálních nebo mezinárodních soukromých investorů. Proto by měla strategie obsahovat také opatření, která dokážou stimulovat soukromý kapitál, tzn. nacházet soukromé mezinárodní investory. V tomto ohledu je třeba mnoho strategií S3 podstatně zdokonalit.

V budoucnosti bude snadnější využívat různé evropské strukturální a investiční fondy (ESIF) díky společnému rámcovému nařízení[1]. Kromě toho by mělo být usnadněno zvláště společné využívání fondů ESIF a programu Horizont 2020, což v neposlední řadě usnadní účast na programu Horizont 2020 těm regionům, které mají dosud značné nedostatky ve výzkumné infrastruktuře, a odstraní rozdíly v míře inovací mezi lépe a hůře postavenými regiony („rozšíření účasti“/„dosažení excelence“)[2].

Společný strategický rámec a nařízení týkající se programu Horizont 2020 stanoví tzv. předcházející a následná opatření[3]. S pomocí prostředků ze strukturálních fondů by měly být vybudovány kapacity, které umožní účast na programu Horizont 2020, a uvádění výsledků tohoto programu na trh by mělo být usnadněno opět díky strukturálním fondům. Kromě toho zpravodaj v této souvislosti připomíná vytváření týmů a partnerství pro excelenci a inovace, což se jeví jako přínosné právě s ohledem na budování výzkumné infrastruktury v mnoha východoevropských členských státech. Touto cestou by bylo možné vytvářet centra excelence, od nichž se očekává mimořádně příznivé působení na celé regionální hospodářství.

Koordinace zcela rozdílně uspořádaných přístupů strukturálních fondů a programu Horizont 2020 je celkově obtížná. Aby bylo vůbec technicky možné jejich součinnosti dosáhnout, je nyní ve finančních ustanoveních mimo jiné uvedeno, že projekt může za určitých podmínek získat podporu z různých fondů[4]. V této souvislosti toho musí generální ředitelství ještě hodně doladit, například pokud jde o definici nákladů.

---

[1] Příloha I bod 3.2.a, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.
[2] Příloha I bod 4.1, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.
[3] Příloha I bod 4.3.2., legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.
[4] Čl. 55 odst. 8 a článek 57, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.

Regionům zase značně chybí poradenství. Například pokyny Komise zabývající se těmito tématy vyjdou teprve na podzim roku 2013. Spolupráce generálních ředitelství v této oblasti byla zjevně obtížná. Toto je třeba podstatně vylepšit, zvláště s ohledem na zamýšlené kontaktní místo[1].

Kromě toho je nutné vytvořit zcela nový způsob horizontální a vertikální spolupráce mezi subjekty, které mají na starosti vytváření operačních programů a provádění programu Horizont 2020 v členských státech a regionech. Pro dosažení skutečné součinnosti je třeba nejenom uvést do vzájemného souladu priority pro podporu, ale také vytvořit náležitý tok informací mezi regiony, národními kontaktními místy a případnými příjemci prostředků z programu Horizont. Stávající kontaktní místa, jako je například síť Enterprise Europe Network (EEN), je třeba odpovídajícím způsobem rozšířit.

d) Souhra s ostatními regiony

V této souvislosti je důležité nejenom zlepšit vnitřní vztahy mezi univerzitami, vysokými školami, podniky a politikou v rámci inovační politiky, ale regiony by se měly v souladu s touto strategií zaměřit také „navenek“. Díky tomu by mohly těžit z poznatků ostatních regionů a zároveň posílit postavení EU v celosvětové hospodářské soutěži.

Existuje již několik příkladů značných úspěchů v oblasti klíčových technologií vytvořených v rámci „regionů znalostí“, například projekt „Silicon Europe“.

Takto úspěšná však byla jednoznačně jenom menšina regionů.

Společný strategický rámec nyní nabízí v oblasti územní spolupráce několik možností, které zčásti vycházejí ze zkušeností ze sedmého rámcového programu, např. spolupráce mezi inovativními seskupeními provádějícími intenzivní výzkum a výměna mezi výzkumnými instituty[2]. Bylo by možné uvažovat i o spolupráci v rámci makroregionů. Odpovídající technické možnosti předpokládají podporu jednoho projektu ze dvou operačních programů a také existuje možnost využití části finančních prostředků mimo oblast programu[3]. Proveditelnost předpokládaného stropu se ještě musí osvědčit v praxi. V každém případě to bude určitě zdlouhavý proces. Mnoho regionů se však obává také vysokých nákladů na analýzu a schválení. Proto by mohlo být pro některé regiony užitečné vytvářet větší internacionalizaci „v malém měřítku“ prostřednictvím konzultací při spolupráci mezi jednotlivými podniky, jako tomu bylo již například v rámci sítě EEN.

V každém případě Komise by mohla poskytnout užitečnou podporu při vyhledávání případných partnerů ke spolupráci, aniž by regionům při volbě priorit a spolupráce diktovala.

e) Řádně promyšlené údaje a ukazatele pro hodnocení dopadů, dohled a hodnocení

[1] Příloha I bod 4.3.4., legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.
[2] Příloha I bod 7.2.1, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.
[3] Čl. 55 odst. 8, legislativní postup 2011/0276(COD) na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, Přijaté texty, P7_TA (2013)0482.

Regionální strategie by měly být podložené důkazy a jejich součástí by měly být řádně promyšlené systémy dohledu a hodnocení. Také v této souvislosti je toho třeba ještě hodně zlepšit a podpořit.

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	28.11.2013
Výsledek konečného hlasování	+: 31 –: 0 0: 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Luís Paulo Alves, Victor Boştinaru, Nikos Chrysogelos, Rosa Estaràs Ferragut, Brice Hortefeux, Danuta Maria Hübner, Vincenzo Iovine, Seán Kelly, Mojca Kleva Kekuš, Jacek Olgierd Kurski, Petru Constantin Luhan, Iosif Matula, Erminia Mazzoni, Miroslav Mikolášik, Jens Nilsson, Jan Olbrycht, Younous Omarjee, Markus Pieper, Tomasz Piotr Poręba, Monika Smolková, Georgios Stavrakakis, Nuno Teixeira, Lambert van Nistelrooij, Oldřich Vlasák, Hermann Winkler, Joachim Zeller
Náhradník(ci) přítomný(í) při konečném hlasování	Karin Kadenbach, James Nicholson, Elisabeth Schroedter
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(í) při konečném hlasování	Jill Evans, Carmen Romero López